

Reformarea misiunii de pacificare de pe Nistru – una dintre premisele pentru respectarea drepturilor omului și asigurarea securității regionale

Sursa foto: zonadesecuritate.md

Astăzi, 29 mai, este celebrată Ziua Internațională a Forțelor ONU de Menținere a Păcii, cunoscută și sub numele de „Ziua Căștilor Albastre”. Această zi are ca scop evidențierea rolului important pe care aceste forțe îl au în promovarea stabilității, securității, a proceselor democratice și a protecției oamenilor și a bunurilor, contribuind astfel la menținerea unei păci durabile.

Fiecare misiune de menținere a păcii desfășurată sub egida ONU parcurge mai multe etape, incluzând lansarea misiunii, implementarea mandatului, tranziția, retragerea și lichidarea. De asemenea, aceste misiuni trebuie să corespundă anumitor principii fundamentale, precum imparțialitatea, consimțământul părților implicate în conflict, asigurarea securității și respectarea drepturilor omului.

În cazul Republicii Moldova, chiar dacă unii actori din formatul de negocieri 5+2 insistă că misiunea de menținere a păcii de pe Nistru este un adevărat succes, argumentele vorbesc contrariul, iar principiile menționate mai sus nu sunt respectate. Această misiune a fost impusă de Federația Rusă, fiind compusă din părțile beligerante, implicate în războiul din 1992. În plus, Federația Rusă menține un contingent militar pe teritoriul țării noastre și desfășoară în mod constant exerciții militare alături de așa-numita „armată transnistreană”, punând în pericol viața și securitatea persoanelor.

Din perspectiva respectării drepturilor omului, formatul actual al misiunii de menținere a păcii este inadecvat și depășit. În decursul ultimelor trei decenii, reprezentanții misiunii de menținere a păcii de pe Nistru au fost implicați în mai multe incidente legate de intimidarea apărătorilor drepturilor omului, intimidarea jurnaliștilor, rețineri ilegale și chiar în acte de violență și pierderi de vieți omenești.

Câteva dintre cele mai importante cazuri se referă la reținerea ilegală a jurnaliștilor Viorica Tataru și Andrei Captarenco în iulie 2020, precum și februarie 2021 sub pretextul presupusei „filmări ilegale” în perimetrul postului de pacificatori. Un alt caz se referă la dubla reținere, pe 12 și 14 septembrie 2022, a veteranului războiului de pe Nistru, Gurie Popa, la postul de pacificare de la Gura Bîcului. Motivele reținerii nu au fost clare.

Cel mai recent caz s-a produs pe 5 mai curent, când activistul Anatol Mătășaru a fost reținut de către militarii ruși din cadrul Misiunii de Pacificare de la postul nr.11, în apropiere de localitatea Gura Bâcului, raionul Anenii Noi, pentru că ar fi filmat pe teritoriul postului.

Amintim că anterior s-au produs incidente grave cu implicarea pacificatorilor ruși. Astfel, la data de 19 iulie 2005, la postul de pacificare de la Vadul lui Vodă au fost reținuți ilegal doi membri ai Asociației Promo-LEX, Ion Manole și Alexandru Postica. Tot aici, la 1 ianuarie 2012, un pacificator rus, utilizând arma din dotare, l-a omorât pe Vadim Pisari. Ambele situații au fost examinate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iar Federația Rusă a fost condamnată pentru încălcarea dreptului la viață și la libertatea și siguranța persoanei.

Cu toate acestea, regimul de la Tiraspol continuă să insiste asupra rolului pozitiv pe care îl are această misiune de pacificare, iar critica misiunii este pedepsită dur, inclusiv prin detenție. Într-un interviu pentru RIA Novosti din 8 mai 2023, Leonid Manakov, așa-numitul reprezentant al regiunii transnistrene în Federația Rusă, printre alte narațiuni false și manipulative, chiar a justificat necesitatea creșterii numărului de pacificatori ruși în Zona de Securitate.

În [2015, Asociația Promo-LEX a elaborat un studiu](#) privind statutul forțelor pacificatoare în dreptul internațional, cu referire la cazul Republicii Moldova, și a propus recomandări valoroase pentru autoritățile constituționale ale țării. La opt ani distanță, constatăm că aceste recomandări sunt la fel de actuale și încurajăm instituțiile relevante să le pună în aplicare sau să insiste asupra realizării lor. Este necesară transformarea formatului de forțe pacificatoare în Republica Moldova într-o misiune civilă internațională, cu scopul de a contribui la garantarea și asigurarea drepturilor omului în această regiune.

Misiunea actuală trebuie înlocuită cu o misiune internațională neutra și imparțială, cu un mandat clar recunoscut de către ONU și în concordanță cu standardele și principiile internaționale. Această nouă misiune ar trebui să se concentreze pe protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor, promovarea dialogului și crearea unei baze solide pentru soluționarea pașnică a conflictului din regiunea transnistreană.